Punainen Risti
Röda Korset

LAUSUNTO

Eduskunnan valtionvarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaostolle

11.10.2022

Suomen Punaisen Ristin lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2023 (HE HE 154/2022)

Teema: Pl. 24 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2023 kansainvälisen kehitysyhteistyön osalta.

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhteisö, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punainen Risti kuuluu Suomen suurimpiin humanitaarista apua antaviin ja kehitysyhteistyötä tekeviin järjestöihin.

Maailman humanitaarinen tilanne on pahentunut historiallisen vaikeaksi eikä nykyinen rahoitus riitä läheskään vastaamaan valtaviin tarpeisiin. Taustalla ovat niin konfliktit, ilmastonmuutos, pandemia kuin näistä kumpuavat ruoka- ja energiatalouden kriisit.

Vuonna 2022 yli 82 miljoonaa ihmistä oli joutunut jättämään kotinsa. Tämä on yli puolet enemmän ihmisiä kuin vuosituhannen alussa. Paraikaa yhä heikentyvässä ruokaturvatilanteessa Saharan eteläpuolisessa Afrikassa on arviolta 146 miljoonaa ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa ja Afganistanissa samassa tilanteessa on yli 24 miljoonaa maan n. 40 miljoonasta asukkaasta. Pakistanissa tulvat ovat vaikuttaneet yli 33 miljoonan ihmisen elämään. Ukrainan ja Syyrian konfliktit ovat saaneet aikaan kymmenien miljoonien ihmisten lähtemisen pakoon kodeistaan.

Suomen Punainen Risti esittää, että Suomen kehitysyhteistyövarojen taso etenisi vuonna 2023 kohti hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettua 0,7% BKTL:stä -sitoumusta ja määrärahoja lisättäisiin tätä vastaavaksi. Suomen rahoituksen tulisi kohdistua nykyistä vahvemmin vähiten kehittyneisiin sekä ilmastonmuutokselle haavoittuviin maihin ja ihmisryhmiin.

Myös humanitaarisen avun rahoituksen tulisi olla suurempi.

Tämä vahvistaisi Suomen ulkopoliittista asemaa ja ennen kaikkea toisi maailman haavoittuvimmille ihmisille lisätukea erittäin vaativassa maailmanpoliittisessa tilanteessa.

1. Humanitaarisen avun rahoitus

Talousarvion esitys humanitaariseen apuun kohdennettavasta määrärahasta - 92 miljoonaa euroa - on täysin riittämätön suhteessa humanitaarisen avun tarpeiden nopeaan kasvuun. Koska tarpeet ovat joka vuosi olleet kehitysyhteistyön momentin käyttösuunnitelmaa suuremmat, rahoituksen vajetta on paikattu vuosittain lisämäärärahapyyntöjen avulla. Tämä ei ole kuitenkaan optimaalinen ratkaisu humanitaarisen avun rahoituksen ennakoinnin ja pitkäjänteisyyden näkökulmasta. **Suomen Punainen Risti esittää, että vuoden 2023 talousarviossa kohdennettaisiin humanitaariseen apuun vähintään vuoden 2022 toteutuneita maksatuksia vastaava summa eli 123 miljoonaa euroa.**

2. Kehitysyhteistyömäärärahojen taso

Vuoden 2023 kehitysmäärärahojen taso on talousarvioesityksessä noin 0,42 % bruttokansantulosta. **Rahoituksen laskeva suunta on hallitusohjelman globaalien sitoumusten valossa epäjohdonmukainen.** Rahoituksen laskeva suunta ei edesauta Suomen sellaisten ulkopolitiikan tärkeiden tavoitteiden, kuten kestävä kehitys, vahvat ilmastotoimet, eriarvoisuuden vähentäminen tai sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen, uskottavuutta.

Nyt jos koskaan Suomen tulisi jatkaa rahoituksen kasvattamista ja kohdentamista humanitaariseen, varautumisen ja ennakoivan toiminnan työhön ja ilmastorahoitukseen, muita tavoitteita väheksymättä. Kansalaisyhteiskunnan, monenkeskisen järjestelmän ja siiloja ylittävän yhteistyön tukijoita tarvitaan entistä enemmän.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut myös aikataulutetun tiekartan laatimiseen YK-tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen Punainen Risti katsoo, että kehitysrahoitus tarvitsee yhä hallituskaudet ylittävän tiekartan, jolla Suomi saavuttaa YK-sitoumuksen mukaisen 0,7 % BKTL-tavoitteen vuoteen 2030 mennessä.

3. Vähiten kehittyneiden maisen osuus kehitysrahoituksesta

Hallitus on myös ohjelmassaan sitoutunut YK-tavoitteeseen käyttää 0,2 % BKTL:sta tukena maailman vähiten kehittyneille maille. Talousarvioesityksen pohjalta toimittaessa myös tämä kehitys kääntyisi edellisvuosien myönteisen kehityksen jälkeen laskuun, vuoden 2022 0,18%-tasosta jopa vain 0,16%:iin.

Suomen Punainen Risti on huolestunut vähiten kehittyneiden maiden osuuden supistumisesta. Suomen tulee edelleen pyrkiä saavuttamaan 0,2%:n BKTL-osuus. On huomattava, että julkisten kehitysyhteistyövarojen merkitys juuri vähiten kehittyneiden maiden rahoituksessa on merkittävä.

4. Ilmastorahoitus

Suomen Punainen Risti pitää hyvänä sitä, että Suomi lisää kansainvälistä ilmastorahoitustaan osana kehitysrahoitusta. Tämä on linjassa hallitusohjelman kanssa.

Ilmastorahoituksen tason lisäksi on syytä kiinnittää huomiota sen kohdentamiseen. **On tärkeää, että Suomi pitää kiinni tavoitteestaan kohdistaa puolet ilmastorahoituksesta sopeutumiseen.** Nykyisin kansainvälisestä ilmastorahoituksesta vain noin 7% kohdistuu sopeutumistyöhön.

Sopeutumisen ja katastrofeihin varautumisen merkitys tulee kasvamaan. Nykyisin maailman 20 ilmastonmuutokselle haavoittuvinta maata eivät ole ilmastorahoitusta saavien maiden kärjessä – tuen taso on vain 1USD per henkilö. **Suomen Punaisen Ristin mielestä talousarvioon tulisi myös kirjata, että ilmastorahoitus ohjautuu ensisijaisesti haavoittuvimpiin maihin ja haavoittuvimpien ihmisten tueksi.**

Kristiina Kumpula
pääsihteeri